

İSVEÇ İŞ KÜLTÜRÜ

Ülke ve kültürü hakkında genel bilgi

İsveç dünyadaki en gelişmiş ülkeler arasında yer almaktadır. İnovasyon, sürdürülebilirlik, birlikte yaratma (co-creation) ve eşitlik odaklı yaklaşımı esas alan dinamik bir ekonomiye sahiptir. Açıklığı, ticaret ve iş yapmaya yönelik liberal yaklaşımı İsveç ekonomisinin temel özelliğini oluşturmaktadır. İskandinavya ve Nordik bölgesinin en büyük pazarı olup, bölgedeki gelişme ve eğilimlerin birçoğunun merkezi konumundadır.

İsveç dünyanın en eşitlikçi toplumlarından birisidir. Kadın erkek eşitliğinde de İsveç dünyada ön plana çıkmakta olup kadınlar iş hayatının her alanında etkin bir şekilde yer almaktadır. İsveç çok gelişmiş bir sosyal güvenlik sistemine sahiptir. İsveçliler ulusları ve başarıları ile gurur duymaktadır. Dolayısıyla yaşam sistemi, kültürü gibi konularda eleştiri duymak hoşlarına gitmeyebilir. İsveç kültürünün en dikkate değer yönlerinden birisi de çevrenin korunmasına verdikleri önem ve sürdürülebilirliğe olan bağlılıklarıdır.

Ülkemizde de İskandinav yaşam tarzı 'Lagom' olarak bilinen, herşeyin olması gerektiği kadar felsefesine inanırlar. Dolayısıyla abartılı, üstünlük belirten şeylerden kaçınırlar. Sadeliği tercih ederler.

İsveçlilerin büyük bir çoğunluğu iyi derecede İngilizce bilmekte ve konuşmakta olup, iş görüşmeleri genellikle İngilizce olarak gerçekleştirilebilmektedir.

Tanışma & selamlaşma

İsveç'te en yaygın selamlaşma şekli el sıkmadır. El genellikle sert sıkılır ve göz teması da içerir. Sosyal ya da iş için bir ortama girildiğinde ve oradan ayrılırken çocuklar dahil orada bulunan herkesin elini sıkmanız gerekir. Eğer sizi tanıştıracak birisi yoksa herkesin elini sıkıp kendinizi takdim edebilirsiniz.

Vücut dili

İsveçliler genellikle vücut dilinde çekingendir. Toplum içinde sık sık kucaklaşmazlar veya dokunmazlar. Kişisel alan kavramı mevcuttur ve bu sebeple fiziksel bir mesafe bırakmanız beklenmektedir. Bir İsveçli ile konuşurken göz teması kurmak çok önemlidir.

Kurumsal kültür

İsveçliler detaylara önem veren bir toplumdur. İsveç'te kendinizi kabul ettirebilmeniz için ince detaylara dikkat edilmeli, planlanmış ve mantıklı organize edilmiş bir teklifle gitmeye özen gösterilmelidir.

İsveçliler için dakiklik son derece önemlidir. Sosyal veya iş amaçlı gerçekleştirilen toplantılara geç kalınmaması, tam vaktinde katılım sağlanması beklenmektedir. Eğer herhangi bir şekilde toplantıya geç kalma veya katılmama durumu varsa, çok önemli bir sebebin olması ve önceden karşı tarafa bildirilmesinde fayda vardır. İsveçliler son dakika değişikliklerinden ya da iptallerden hoşlanmazlar. Randevuların en az iki ya da üç hafta öncesinden ayarlanması beklenmekte olup, son dakika randevu talepleri genellikle olumlu karşılanmamaktadır.

T.C. STOKHOLM BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Toplantılar için en uygun zaman dilimi 9.00-11.00 veya 14.00-16.00 saatleri arasındır. Toplantı için randevu verilirken toplantının başlama ve bitiş saatleri belirtildiyse, belirtilen saatlere riayet edilmesi gerekmektedir.

Haziran ayının son haftasından Ağustos ayının ortasına kadar İsveçlilerin yaz tatili dönemi olup, gerek kurum ve kuruluşlar, gerekse özel şirketler az sayıda personel ile çalışmakta ve ilgili kişilere ulaşılması mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla yaz tatili dönemi ile Şubat ayının ikinci yarısı ve yıldan yıla değişmekle birlikte genellikle Mart sonu-Nisan başına denk gelen Paskalya dönemi iş ziyaretleri için uygun değildir. İsveç'e yönelik iş ziyaretlerini ve randevu taleplerini anılan dönemler dışında belirlemek uygun olacaktır. Ayrıca çok mecbur kalmadıkça bir İsveçliyi iş saatleri dışında veya hafta sonu aramak tavsiye edilmemektedir.

İsveç'te kartvizitler hala kullanılmakla birlikte özellikle yeni nesil iş insanları arasında çevresel sebeplerle çok yaygın değildir. Kartvizit yerine özellikle LinkedIn hesaplarına atıfta bulunulmakta olup, iş amaçlı olarak İsveçli firmalar ile kurulacak temaslarda LinkedIn'den yararlanılması faydalı olacaktır.

İsveç'te şirketler düz hiyerarşiye sahiptir. Bu sebeple karar verme süreçleri alışlagelenden uzun sürebilir. Bunun sebebi alınan kararların fikir birliğine dayanmasıdır. İş unvanları çoğunlukla bir çalışanın pozisyonundan ziyade deneyiminin göstergesidir. Bu sebeple de çoğunlukla önüne unvan eklemeyen kişinin ilk ismi ile hitap etmeyi tercih etmektedirler.

İsveçliler vakit kaybetmekten hiç hoşlanmazlar. İş görüşmelerinde kısa nezaket cümlelerinin ardından hemen konuya girilir. İsveç firmaları ile yapılan toplantılar genellikle münazara şeklinde geçerken, tarafların iyi bir şekilde hazırlanmış olmaları beklenmektedir. Gündem açık ve net bir şekilde amaca uygun hazırlanır. Sunumlar çok önemli olup, çok detaylı ve gerçekçi biçimde hazırlanmış olması beklenir. Duygusal mesajlar pek etkili olmaz. Toplantıda verilen sözlerin ve üstlenilen görevlerin yerine zamanında getirilmesi uzun vadeli iş yapılmasına büyük katkı sağlayacaktır. Genellikle yapılan tüm anlaşmaların yazılı ve imzalı olması talep edilmektedir.

İsveçliler sıkı müzakerecidirler ancak ne düşündüklerini size açıkça söylemeyebilirler. Fikir ayrılığı nedeniyle tartışmaya girmekten çekinirler. Konu birden değişirse yanlış anlaşılmalıdır. İş görüşmesinde söz kesilmesi, lafa girilmesi o kişiye saygısızlık olarak algılanır. İrkçi, cinsiyetçi şakalar hoş görülmemektedir. İsveçliler ile görüşmelerde aile de dahil olmak üzere kişisel konulara girilmemesi, siyaset, hastalıklar ve din gibi konular hakkında konuşulmaması tavsiye edilmektedir. İsveçlilerin iş ve aile ayrımları çok net olup, iş harici özel hayatı dair sorulara tereddütle yaklaşabilmektedirler.

Sofra adabı

İş yemekleri kahvaltı dahil öğlen veya akşam herhangi bir öğünde düzenlenebilmekle birlikte öğlen yemeği daha çok tercih edilmektedir. Akşam yemeğine eşler de katılabilmektedir ancak eşlerin katılıp katılamayacağını önceden sorulup teyit edilmesi gerekmektedir.

Restoranda garsonu çağırmak için sadece elinizi kaldırıp, göz teması kurmaya çalışın. Masada dirseklerinizi değil ellerinizi tutun. İkram edilen her şeyden almaya çalışın. İsveç'te kapalı alanda ve bazı açık alanlarda sigara içilmemektedir. Mümkün ise masadakilerden izin isteyin. Masalarda çok yüksek sesle konuşmak (yan masalara taşan) ve abartılı davranışlar hoş

T.C. STOKHOLM BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

karşılanmamaktadır. Davet sahibi ve eşine ertesi gün telefon ya da mesaj/not ile teşekkür edilmesi uygun olacaktır.

Kıyafet

İsveç rahat kıyafetin popüler olduğu ülkelerin başında gelmektedir. Modaya uygun her ortamda şık olunabilecek 'smart casual' diye adlandırılan tarz tercih edilmektedir. İsveç'te üst düzey yöneticiler dahil ortalama çalışanlardan farklı giyinmemektedir. Sadelik ve alçakgönüllülük önemlidir. Kıyafet için mevsimleri ve gece gündüz sıcaklık farklılıklarını dikkate almakta büyük fayda görülmektedir.

Hediye

İsveç'te iş ortakları arasında hediyeleşme geleneği pek bulunmamaktadır. İsveç Vergi Hukuku uyarınca pahalı bir hediye verilmesi durumunda İsveç Vergi Dairesi bunu bir gelir olarak görüp vergisini tahsil etmektedir. Hediye verilmek isteniyorsa karşı tarafta bir karşılık verme hissi doğurmayacak şekilde muhatabınız için şirket logolu bir kalem, kravat, defter gibi ufak bir hediye bulundurulabilecektir. Önce size hediye verilmesini beklemek sonra karşı tarafa vermek daha uygun olacaktır. Hediye verildiği anda açılmalıdır.

Eğer bir eve davet edildiyse ev sahibine bir hediye götürmeniz uygun olacaktır. Ev sahibine çiçek, çocuklara ise şeker veya çikolata (alerji oranı yüksek olduğu için tercihen fındık/fıstık vb. içermeyen) götürülebilir. Çiçek seçiminde dikkatli olunmalıdır. Beyaz renkli gül, krizantem ve zambak matemi, kırmızı gül ve orkide romantik duyguları simgelemektedir.

Dikkat edilmesi gereken diğer hususlar

Para birimi olarak, 1873 yılından beri İsveç Kronu kullanılmaktadır. 1995 yılında AB'ye üyeliği kabul edilen İsveç'te, yapılan halk oylaması sonucu AB ortak para birimi Avro'nun kullanılması reddedilmiştir. Döviz değişimi daha çok büyük şehirler, havaalanları ve feribot terminallerinde bulunan FOREX döviz değişim bürolarında yapılmaktadır. Bununla birlikte, İsveç'te kredi / banka kartı kullanma oranı ve mobil banka uygulamaları çok yaygın olup, nakit para kullanım alışkanlığı neredeyse kalmamıştır (cashless society). Banka kartı / kredi kartı her yerde geçmekte olup, bir çok noktada nakit para kabul edilmemektedir. Şehirlerde bulunan muhtelif döviz bürolarında zaman zaman sahte para verilmesi / dolandırıcılık gibi vakalarla karşılaşılabilirdiği göz önünde bulundurularak, ödeme ve harcamaların banka veya kredi kartlarıyla yapılması önerilmektedir.